

Referat

Møde:	Privatarkivudvalgsmøde
Dato og tidspunkt:	31. august 2020, Kl 10.00-12.30
Sted:	Harsdorfsalen, Rigsarkivet
Deltagere fra RA:	Anne-Sofie Jensen, Kirsten Villadsen Kristmar, Mette Hall-Andersen og Ditte Sofie Louw Wiberg
Eksterne deltagere:	Peter Damgaard (ODA), Ulla Kjær (NATMUS), Jesper Thomassen (Det Danske Udvandrerarkiv), Birgit N. Henriksen (KB), Ulrich Flaskager Hansen (ABA), Jørgen Thomsen (SLA), Valdemar Hedelykke Gramby (SLKS)
Fraværende:	Birgitte Thomsen (SLA)

Dato: 31. august 2020
Journalnr.: 19/17418
Referent: Ditte Sofie Louw Wiberg

Dagsorden

1. Velkomst (Der er nye medlemmer)
2. Status – bordet rundt
3. Status på nationalstrategien for private arkivalier v/ Kirsten Villadsen Kristmar, RA
  - a. Coronainsamlingen v/Mette Hall-Andersen, RA
4. Eventuelt

1. Velkomst

Anne-Sofie Jensen (ASJ) bød velkommen efterfulgt af en introduktionsrunde.

2. Status – bordet rundt

Nationalmuseet (NATMUS)

Ulla Kjær (UK) fortalte, at Nationalmuseet i øjeblikket kunne fremhæve tre digitaliseringsprojekter med interesse for udvalget:

1. digitalisering af Nationalmuseets bondegårds- og købstadsarkiv, dvs. ca. 125.000 fotografier fra omkring 1900-1930. Digitaliseringsudbuddet blev vundet af en hollandsk virksomhed til en pris markant lavere end fra danske udbydere.
2. Et projekt der kobler forskellige informationer fra bl.a. Trap Danmark og satellitbilleder på specifikke lokalområder med Nationalmuseets samling, der dermed sættes i lokalhistorisk og borgernær kontekst. Projektet tilvejebringes bl.a. ved frivilligt engagement.
3. Et nyt Nationalmuseets Samlinger Online-site, der skal moderniseres bl.a. for at kunne understøtte de frivilliges bidrag til stedfæstelse af samlingerne og i højere grad afspejle den store mængde af genstande, der allerede er digitaliseret.

Det danske udvandrersarkiv (DDU)

Jesper Thomassen (JTH) fortalte, at Det Danske Udvanrearkiv og Aalborg Kommune har indgået et samarbejde med Aarhus og Kolding Kommuner om indsamling af private digitale arkiver. Man søger erfaring hermed fra udlandet især ift. teknikken. JT fortalte, at man er proces med digitalisering af Aalborg Havns private arkiver.

DDU oplever udfordringer ift. de tilgængeliggørelseslovkrav, der stilles til hjemmesiden. Dette er både en økonomisk og kompetencemæssig udfordring for en lille organisation. DDU efterspørger en fælles løsning.

Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv (ABA)

Ulrich Flaskager Hansen (UFH) fortalte, at ABA først for alvor er startet op igen efter coronanedlukningen for 3 uger siden. Nedlukningen udskød det pilotprojekt, der var iværksat med RA.

Sammenslutningen af Lokalarkiver (SLA)

Jørgen Thomsen (JT) fortalte, at man i SLA har fokus på udfordringerne med aftalen indgået med VISTA (fotografernes rettighedsorganisation) og det høje beløb, organisationen betaler pr. 4 mio. billeder. Derudover oplever SLA politisk bevågenhed om GDPR ift. lokalarkiver jf. spørgsmålet til Justitsministeriet. SLA har forsøgt at få et møde med Kulturministeren, men dette er i første omgang blevet afslået.

JT fortalte, at coronanedlukningen har været omfattende for SLAs 530 medlemmer, hvoraf størstedelen af de frivillige er ældre og dermed i risikogruppen.

JT fortalte derudover, at de fondsmidler, SLA modtager fra Veluxfonden, udmøntes til større digitaliseringsprojekter i år.

Slots- og Kulturstyrelsen (SLKS)

Valdemar Hedelykke Gramby (VHG) fortalte, at på registreringsområdet har SLKS haft fokus på implementering af SARA (museumsgenstande). VHG bemærkede ligeledes, at det almindelige ikke-coronarelaterede arbejde først for nyligt er påbegyndt.

Organisationen Danske Arkiver (ODA)

Peter Damgaard (PD) fortalte, at ODA i lighed med SLA har været i kontakt med forskellige aktører ift. arkivlovændringerne, bl.a. med ønsket om fælles registreringssystem for offentlige arkivalier på dagsordenen. PD annoncerede, at VISDA deltager i et erfaringsudvekslingsmøde om tilgængeliggørelsesaftalen, som ODA forventer at afholde i løbet af efteråret. ODA supplerede Udvandrerarkivets ønske om fælles løsninger, f.eks. til formidling af arkivalietyper, som er fælles for alle privatarkiver, f.eks. dagbøger.

Det Kongelige Bibliotek (KB)

Birgit N. Henriksen (BNH) fortalte, at KB fortsætter digitaliseringen af samlingerne i store bidder. Postkortsamlingen og Danmark set fra luften er netop færdigdigitaliseret, mens man er i proces med bl.a. teatermanuskriptsamlingen, Efterselskabet, Kierkegaards og Ørstedes arkiv. KB har netop udbudt opgaven om at få AV-samlingen i både København og Aarhus overført og bevaret i et digitalt format.

BNH fortalte desuden, at KB arbejder videre med håndskriftsgenkendelse, der efterhånden er blevet meget præcis. Der arbejdes desuden på samlingen af topografisk data, der på grund af ophavsretlige krav gennemgås ved brug af machine learning, der kan tilføre materialet det krævede metadata. KB arbejder som Udvandremuseet med indsamling af private digitale arkiver og udfordringerne med, hvordan de bedst håndteres og overføres, da data er mere komplekse. Det er oplevelsen, at ophavsret og GDPR fylder meget.

BHN fortalte, at KB i disse dage gennemgår en organisationsændring, der betyder, at Nationalbiblioteket ophører som selvstændigt område og lægges sammen med det digitale kulturarvsområde under navnet Kulturarv.

PD bemærkede, at Justitsministeriet er i gang med en erfaringsopsamling om udfordringer ved GDPR, som løber til 10. oktober. Og at det også i forhold til privatarkivalier selvfølgelig er vigtigt at melde ind, da det som bekendt er et problematisk område.

Rigsarkivet (RA)

Kirsten Villadsen Kristmar (KVK) fortalte, at RA har travlt i indsamlingsområdet. Blandt andet har man indgået aftaler med Real Dania, Lægeforeningen og Dansk Industri om modtagelse af deres digitale arkiver. Omkostningerne betales i disse tilfælde af de afleverende parter, hvilket ellers ofte er udfordringen ift. de private aktører.

RA indsamler og finansierer derudover løbende produktion af arkiveringsversioner af data fra privatpersoner og organisationer. Data bliver arkiveret efter proveniensprincippet, altså som arkivskaberne har lagt dem.

RA har ændret i medarbejderstaben på privatarkivområdet siden sidste møde, hvor Jakob Halvas har opsagt sin stilling, og Lars Kjær har overtaget arbejdsområdet i Indsamling.

ASJ orienterede om, at arkivlovsændringen om egenacces forventes at blive genfremsat med samme ordlyd som i foråret, hvor adgangen til personoplysninger bliver ændret fra at gives som dispensation med gebyr til at blive en rettighed og gratis service.

ASJ orienterede om, at RA har gennemgået en organisationsændring i vinter, hvor dagsordenen om at få data i spil er blevet styrket. Denne udvikling af organisationen konsolideres blandt andet i etableringen af én indgang til RAs data.

Pkt. 2. Status på virkeliggørelse af nationalstrategien for private arkivalier v/ Kirsten Villadsen

KVK beskrev, at baggrunden for etablering af strategien var at et fælles ønske om at bevare arkiver der dokumentere hele det danske samfund. Digitaliseringen har medført en risiko for at bevaringsværdige arkiver i organisationer, virksomheder og fra privatpersoner ikke bliver afleveret og bevaret korrekt.

Virkeliggørelsen af strategien skulle tage udgangspunkt i det forpligtende samarbejde, og målet er et fundament for langtidsholdbare løsninger på området gennem skærpet synlighed, fælles løsninger, nødvendige ressourcer, juridisk afklaring.

KVK fortalte videre, at der arbejdes videre med at stille netarkivet til rådighed. Derudover har KB foretaget særhøstninger. Udfordringen er at noget af dette materiale er svært tilgængeligt. Der ligger muligvis nogle muligheder i *internetarchives way back*.

BHN bemærkede at KB er i gang med at undersøge dette felt.

KVK fortalte videre, at der arbejdes på mulighederne for at lade offentlige arkiver varetage arkiveringen af persondata for ikke-offentlige arkiver.

UFH fortalte, at initiativet om Fagbevægelsens Hovedorganisations arkiver mellem ABA og RA var forsinket på grund af corona. Der afholdes efter planen et møde, hvor det skal aftales, hvad det er for

noget materiale (sandsynligvis ESDH-systemer). Det forventes, at data afleveres til RA, men ABA har kontakten til FH og får aftalen i hus.

3.a Coronaindsamlingsinitiativet v/Mette Hall-Andersen

MHA fortalte, at det blev vurderet, at coronanedlukningen var så markant en begivenhed, at en indsamling og bevaring af dokumentation for perioden var nødvendig. Derfor vurderede RA, at initiativet om indsamlingen af klimadata på privatarkivområdet kunne vente.

MHA fortalte videre, at fase 1 i initiativet blev indledt med en fælles pressemeddelelse, og der blev samlet en del forskelligartet materiale ind. Det vurderes dog, at især borgervinklen er dokumenteret, og at der derfor mangler dokumentation af krisen fra virksomheder og organisationer. Der blev derfor lagt op til, at fase to af indsamlingen især skal have fokus på organisationer (meget er ikke dokumenteret) og virksomheder (der foregår stadig meget) samt særlige hovedaktører (personlige arkiver) for at indsamlingen bliver helstøbt.

MHA præsenterede et oplæg til, hvad fase to kunne indeholde af initiativer f.eks. webinarer, kortlægning af centrale aktører, opsøgende virksomhed, redundansanalyse, analyse af materialet i Netarkivet osv., men bemærkede at det alene er ideforslag.

MHA bemærkede, at der efterfølgende skal laves en evaluering af indsamlingsmetoder for at kunne svare på, hvad der virker, og hvad man kunne gøre anderledes i denne type af indsamlinger.

MHA lagde derefter op til input fra de øvrige medlemmer af privatarkivudvalget ift. input til oplægget og til den videre proces.

UFH bemærkede, at ABA endnu ikke har afklaret, hvor indsamlings-ressourcerne skal lægges fremover, men at en fortsættelse af coronaindsamling kunne være en mulighed. UFH spurgte, hvad coronaprojektet i virkeligheden indeholdte, herunder forpligtelser for institutionerne.

JT bemærkede, at coronakrisen ikke var et lige så godt tema som klima i DDU's perspektiv, hvor man gerne vil lægge sine æg i andre kurve.

MHA bemærkede, at det set fra RAs perspektiv giver mening at indsamle data fra virksomheder og organisationer om corona netop nu, da man aht. virksomhederne mv. ikke ville forstyrre dem på det tidspunkt, hvor det hele brændte på.

PD bemærkede, at indsamlingen viste, at der mangler en fælles struktur for indsamling, og spørgsmålet var, hvordan den kunne skabes. Blandt ODAs medlemmer havde mange allerede indsamlet, og derfor var klimadagsordenen mere relevant og langsigtet.

JT bemærkede, at man igennem initiativet kunne finde frem til et godt koncept og dermed finde frem til, hvordan dokumentation der er indsamlet, kunne leveres hjem. PD var enig i vigtigheden i en fælles opsamling.

ASJ bemærkede, at afprøvning af konceptet til fase to kan blive afgørende ift. at kunne lave en struktur, der kan danne fundament for senere initiativer.

JT spurgte til, hvorfor borgerperspektivet skulle ud af indsamlingen.

MHA afkræftede dette. Det er kun i forhold til indsamling. I forhold til formidling er borgerperspektivet fortsat relevant. I indsamlingen vurderes det, at selve nedlukningen er godt dokumenteret.

BHN bemærkede, at det nye område kaldet Kulturarv på KB omfatter Netarkivet og allerede har indsamlet meget i forbindelse med corona, der ikke kun repræsenterer borgernes perspektiv, men også har fokus på den brede offentlige og private formidling og firmaer. Dertil kommer KBs løbende indsamling til Pligtaflevering af Radio/TV og digitale aviser.

MHA spurgte udvalget, hvordan der kan arbejdes videre med strategien.

JTH bemærkede, at man i forhold til mange små virksomheder er dækket godt ind, da processen var stærkt styret fra statens side. Oplevelsen var, at der var kommet mest ind fra gadeplan.

ASJ foreslog at nedsætte et hurtigt arbejdende udvalg, der skulle komme med forslag til model for den videre proces og fremtidige initiativer.

MHA bemærkede, at der i denne sammenhæng kunne foretages en erfaringsopsamling. MHA foreslog endvidere, at udvalgets medlemmer kunne stå over fra de andre dele af indsamlingsinitiativet, hvis ønsket. Efterfølgende kunne initiativet på klimaområdet genoptages i 2021.

Udvalget besluttede at nedsætte en arbejdsgruppe, der kan foretage en erfaringsopsamling i forhold til fase 1 af coronaindsamlingen set i lyset af strategien og dernæst lægge en plan for udførelse af fase to af coronaindsamlingen. Udvalgets ambition er, at dette kan danne fundament for fremtidige fælles

initiativer herunder initiativet ift. klimadagsordenen, der ventes at være det næste fælles initiativ for udvalget.

4. Eventuelt

Udvalget besluttede at afholde næste møde i januar/februar 2021.